

Передплата

на «РУСЛАНА» всиконть:

з Австрії:

на цілий рік . . . 30 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . . . 5 кор.
на місяць . . . 1-70 кор.

За границю:

на цілий рік: зі щоденною
всилюю 7 доларів, або 12
рублів; з всилюю двічі
в тижні 5½ долара, або 10
рублів; з всилюю що субо-
ти 4½ долара, або 9 рублів.
Поодинокі числа по 10 сот.

Телефон Редакції ч. 1484. — Конто почт. щадниці ч. 98.704.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очи і душу мь вирвеш; а не возьмеш милости і віри не возьмеш,
бо руске ми сердце і віра руска.» — З Руслановкх псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня
крім неділі і руских свят
о 5½ год. по полудні.

Редакция, адміністрация, і
експедиция «Руслана» при
ул. Оссолінських ч. II. партер
(Фронт від ул. Тихої). Експе-
диция місцева в Агенції
Соколовского в пасажі Гавс-
мана.

Рукописи вертає ся лише
на попередче застережене.

Реклямації неопечатані є
вільні від порта. — Оголо-
шеня звичайні приймають
ся по ціні 20 с. від стріч-
ки, а в «Надісланім» 40 с.
від стрічки. Подяки і при-
ватні донесеня по 30 сот.
від стрічки.

Нові труднощі з Угорщиною і тимчасова їх полагода.

(X) Переговори між австрійським а угорським правителством що до виплат готівкою натрапили були на поважні перепони і не довели до порозуміння. В угорським дневникарстві настроєм гр. Куен-Гедерварієм розпочала ся борба проти австр. правительства і зазначено, що на случай, колиб австрійське правительство згоджувало ся лише на продовжене банкового привілею, а не означило певного речинця виплат готівкою, якого вимагає угорське правительство, тоді гр. Куен-Гедерварі із своїм кабінетом внесе просьбу о відставку. В суботу прибув гр. Куен-Гедерварі до Відня, щоби явити ся на послуханю у монарха, але перед тим ще відбув нараду з міністром-предсідником бар. Бінертом, в котрій взяли участь обопільні міністри скарбу др. Біліньский і др. Лукач. Народа відбувала ся на основі нової формулки предложенної д-ром Лукачом що до виплат готівкою, не довела вправді до порозуміння і згоди, однак закінчила ся тим, що міністри будуть вести дальші пересправи. Се є доказом, що не зірвано поки що взаємин і може справа буде доведена до обопільного вдоволення, а тим самим і полагоджено би пересилене.

Після сеї наради був гр. Куен-Гедерварі на послуханю у цісаря, щоби подати стан дотеперішних переговорів до відома. Послуханє гр. Куена у монарха в неділю не мало отже того значіння, яке єму спершу приписувано, а се тому, бо пересправи між обопільними правительствами будуть

дальше ведені. Тимто гр. Куен не відїхав зараз до Пешту, а ллжив ся ще у Відні і був відтак у гр. Еренталя, з котрим пересправляв довгий час.

Тимчасом угорське дневникарство веде дальше різку боротьбу проти австрійського правительства і очевидно змагає до того, щоби повалити міністра д-ра Біліньского, противника виплат готівкою, а як би можна і бар. Бінерта, котрий заняв кілька разів уже таке рішуче становище супроти народно-політичних і народно-господарских домагань Мадярів і зазначив, що не допустить, щоби на тім потерпіли інтереси Австрії і щоби сі домаганя рішали ся без австрійської держ. ради.

З усеї боротьби, яку тепер з підмогою мадярського дневникарства підняв гр. Куен-Гедерварі проти австр. правительства, проглядає непереривне змаганє Мадярів до вимушеня народно-політичних і народно-господарских уступок.

В тій справі гр. Куен-Гедерварі, котрий з порученя Корони обняв керму угорського правительства, щоби завести лад в державі і законодатну роботу в соймі і в тій цілі утворив т. зв. сторонництво праці, пішов на ту саму дорогу ослабюваня дуалістичного устрою Австро Угорщини, якою ішли єго попередники і висуває знов домаганя уступок, які викликають грозу нового пересиленя. В тій цілі отже покористували ся мадярські державники доброю нагодою продовженя банкового привілею і висунули домаганє виплат готівкою, щоби тим способом поставити Корону знов в примусове положенє і евентуально довести до уступленя кабінету бар. Бінерта. Нема сумніву, що за плечима гр. Куена робить в сій справі сю роботу гр. Тіса, котрий бажав би від-

так заняти становище міністра-предсідника.

Однак мадярські політики можуть вельми помилити ся в своїх обчисленнях. Вправді німецько чеські переговори в Празі спинили ся на таких труднощях, що здає ся, начеб довершена доси робота мала зовсім змарніти. Але трудно припустити, щоби країні живла схотіли взяти на себе всю відвічальність і розбили порозумінє. Колиж дійде в Празі до порозуміння, чого мимо всіх труднощій можна сподівати ся, тоді і держ. рада стане спроможною до праці і скріпленою, а тоді нема мови о яких небудь уступках для Мадярів. Пересилене в Угорщині і уступленє кабінету гр. Куена стали справою неминучою, а тоді не Кошут, котрий вже тепер стоїть при роботі, дістан би керму правительства, ані гр. Тіса, але після всякої імовірности б. міністер внутр. справ Кріштофі, щоби розв'язати сойм і з кликом виборчої реформи перевести нові вибори. Се тим імовірнійше, бо наслідник престола вельми невдоволений, що гр. Куен при останних виборах так здесяткував представників немадярских народностей. Ухваленє виборчої реформи в новім соймі положило би підвалини до уладження внутрішних відносин в Угорщині на нових основах і положило би кінець безнастанним пересиленям політичним і кабінетовим в Угорщині, які відбивають ся некорисно на державнім становищі монархії.

Сі труднощі, які виринули були задля домагань угорського правительства повело ся поки що усунути. Гр. Куен-Гедерварі зрозумів, що погроза просьбою о відставку могла би промостити дорогу не Кошуту або гр. Тісі, але Кріштофому і тому смирился. Тимто на нарадах обох міністрів-предсідників при участі міністрів скарбу

42

Вечері над Леманом.

Написав о. Маріян Моравский, з дозволу видавця
переложив о. Іван Плавук.

(Дальше).

Св'ященник. Вам лишаю розсудити, о скілько такі причини, ділаючі в теперішности, в будучині мусять довести до таких наслідків. Мені здає ся, що і пророцтва давних католицких богословів помилили ся лише що до часу. Але поминаючи навіть справу будучини, чи і теперішний стан розкладу тіла протестантизму, при цілковитій недостаті середників і можности єго лічення, не є досить знаменною появою? — чи не видно наглядно, що в тім збірнім тілі (не говорю о поодиноких особах) не мешкає Боже жите?

Легоу. Я вправді профан в богословских річах, однак скажу, що мені здає ся: коли не помиляю ся, то виступають тут два відмінні понятя християнізму. Одна сторона розуміє єго яко доктрину, приміром як плятонізм; друга зображає собі єго яко релігійне стоваришенє. Перша, хотий признає свому Плятові божественну неомильність, однак не виключає і з природи річи виключати не може, множества шкід, бо негодібною є річею, щоби науку хоть би як почитану, але відорвану від живої особи митця ріжні голови людські ріжно не розуміли — а в

такім случаю всі погляди є рівноуправнені. Мусить повстати Друга і Трета Академія і так дальше. Тож закиданє так понятю християнізму, що ділить ся на части, є не на місци, бо то лежить в єго природі. І рівнож невластивими є назви, що їх часом жичить від противників, як суспільність вірних, церков і т. п. — він є доктриною Христа і нічо більше.

Другий знов спосіб розуміння християнізму вимагає зовсім власти, бо стоваришенє без власти є немислиме. А що стоваришенє має підставою віру, мусить бути отже обов'язуюча власть до віри і уможливляюча суспільну віру, як то перед хвилею Отець добре пояснили. А коли раз суспільність добре уконституовала ся під власттю, то рівнож з природи річи мусять витворити ся певні форми, які нормують функції суспільного житя, що в тім случаю є також релігійним житєм.

Кождий з тих двох способів розуміння християнізму відповідає більше духови Христа, то ви, панове, з богословської точки річайте, але з точки здорового розсудку, мені здає ся, що той перший спосіб, пригожий для якоїсь філософії є найвідповіднійший для релігії, а бодай для такої релігії, що, як християнізм, приносить догму і моральний кодекс. Філософія промовляє прямо до людских умів доказами і нічого більше не потребує, лише щоби уми оцінили єї докази, а релігія подає яко обявленє і вимагає віри; тож, коли сама бере ся поважно, то мусить домагати ся беззглядної віри у все, що містить,

а крім сего мусить її хтось подавати, свідчити о тім, що є обявленою. Бо і як инакше? Хотий Біблія в очах людей спала би з неба, то ще не всі люди були би свідками того; тих, що були би на другій півкулі, і людей грядучих покоління мусіли би почити о тім сі, щоби бачили, а учити в який обов'язуючий спосіб, наколи релігія не має бути довільною спекуляцією, лише обявленєм, що домагає ся віри. Словом, не розумію обявленої релігії без певного церковного устрою з наукаючою власттю, що в якийсь спосіб доказує свою місію від Божества. Що католицизм став на тім становищі щиро і недвозначно, се пояснює мені єго тривкість, в супротистваленю до інших ісповідань, що того не зробили.

Deville. Ми протестанти не відмовляємо християнізму певного характеру суспільности, пане Легоу, але з сим не можна згодити ся, щоби був родом держави. А римска церква в контакті з Римом Цезарів, перемінила ся в рід держави, переробила свій устрій на взір цісарства, присвоїла собі цілий єго формалізм, єрархію урядів, уняла ціле релігійне житє в карби внішних практик і забобонів, декретами і екс-комунікамі здусила всяку свободу совісти; вкінци хитра політика римских єпископів довела протягом віків їх власть аж до абсолютизму, на котрий нині споглядаємо. Зберегла ваша Церква єдність віри, то їй признаю, але осягнула се середниками, яких не можу похвалити, а тим менше узнати Божими. З цілою щиростю прошу мені сказати, чи та церква така

дійшло до порозуміння в головних основах що до виплат готівкою. Опісля відбула ся кількогодінна рада міністерска і стануло на тім, що бар. Бінерт при нагоді заявить, що виплата готівкою буде зависима від здійсненя певних обставин, котрих треба вижидати, а гр. Куен подасть до відома в соймі, що австр. правительство не противить ся засадничо виплаті готівкою. Таким способом усунула ся також можливість якого небудь пересилена міністерского.

Чи годить ся дораджувати займати ся спиритичними досвідками?

В наших часах перестають люди що раз то більше логічно мислити, а ся недостача логічного мислення відбиває ся на наукових творах і на таких, що хотять ухитити за наукові. Вже се є нездоровим об'явом, що деякі хотіли би видіти в науці щось цілком досконалого і не дозволити на ніякі в ній поправки, а через те хотять спинити інших, щоби вишукували недостачі, які в ній евентуально можуть знаходити ся і ті недостачі поправити. Інші знов думають, що наука може безконечно розвивати ся і що той розвій не може бути спинений навіть границями людського розуму. А ще інші своєю нелогічністю прямо убивають науку, бо у тих, що змогли би відкрити єго нелогічність, викликають недовіре до наукових творів і вироджують науковий скептицизм. Одною з таких книжок, що грішать нелогічністю, є сьвіжо видана книжка в польській мові під заголовком: „Potęga spirytizmu“. Автором сего діла є якийсь др. Рафал Евгеній Кірхнер а перекладчиком на польський язык др. І. Д. Та ми би не мали найменшої охоти займатися сею книжкою, коли би ми не виділи пекучої до того потреби, а іменно, що з блудами сеї книжки познакомилася подекуди і наша гімназійна молодіж, як се видно з питань задаваних учениками одної гімназії свому о. катехеті, винятих із сеї книжки з виразним на сю книжку покликанням. Тож, щоби устерегти ширші круги нашої суспільности перед душевною отрутою, яку подає ся книжка доступна задля зрозумілості языка ширшим верствам, постараю ся при Божій помочі сі блуди виказати. Дадуть ся они спровадити до слідуючих точок:

- I. Що до понятя людської душі.
- II. Що до понятя Бога.
- III. Що до понятя загробового життя — а з окрема пекла і неба.
- IV. Що до понятя диявола і
- V. що до фотографованя духів.

людска, так змеханізована, зримчена має яку подобу до тої старохристиянської громади, де на цілій лінії панував дух свободи, де лише старші спільно радували, а кожний вірив після свого внутрішнього уподобаня. Меві здає ся, що наша протестантска громада, мимо всіх шкід, які в неї вдерли ся з людської немочи, є далеко подібніша до того первозвору, котрий утворив Христос — і ддятого мимо всего, в ній лишая ся.

Miss Wilson. Знаменито, пане Deville. Коли Всечеснійший говорили о ранах протестантизму, тоді я якраз мала на думці то зримчене католицької Церкви, але я не могла би сего так красно зобразити, як ви се вчинили.

Сьвященник. Може вас здивую, коли замість вам суперечити, признаю, що протестантска громада, особливо така громада методистів на око є подібніша до старохристиянської Церкви, як нинішня католицька Церква; але що з того, що є подібніша, коли не є тою самою, а католицька Церква є якраз тою самою, що старохристиянська.

Hainberg. Прошу пояснити сей парадокс.

(Дальше буде).

Вибрав я умисно такий порядок, бо основний блуд приходить у автора в понятю людської душі. Коли нам отже удасть ся виказати, що понятя автора о душі є хибне, то виказане хибности що до тамтих других понять стане дуже легким. Зазначую вже з гори, що буду старати ся виключно промовляти до розуму і тому не буду уживати до збиваня автора богословских аргументів зовсім, а філософічних лише о тільке, о скілько то буде конечно потрібним. І так зачнемо від першого питання:

I. Що то є душа?

На се відповідає автор так: „Dusza nie jest niczem innym, jak tylko siłą i to siłą żyjącą“. (Стор. 52).

Як дивоглядно видасть ся нам та дефініція, побачимо, коли змірямо її філософічною мірою, а іменно:

Знаємо, що всьо, що є, є або субстанцією або прибутнєм. Tertium non datur. Для поясненя подам до одного і до другого понятя дефініцію. І так:

1) Субстанцією називаємо се, що є само в собі, а не в чімсь другим яко в підметі. Задля того можна субстанцію називати по нашому самовсобнєм. Н. пр. чоловік, пес, дуб, зьвізда, земля, вода, воздух і пр. Примічає ся, що самовсобнєм може бути або річ одинична, як она єствує в природі, або загальне понятя, зняте з тих одиничних річий, які є в нашій умі. Самовсобень першого рода називаємо першим самовсобнєм, самовсобень другого рода другим самовсобнєм. Таким другим самовсобнєм є приміром понятя: чоловік (взагалі), зьвіря (взагалі), а не се зьвіря і т. д.

Примічає ся дальше, що самовсобень може бути повний і неповний. Повним називаємо такий самовсобень або таку субстанцію, котра уже сама собою становить суть річі. Такою субстанцією є приміром Бог. Неповним же самовсобнєм називаємо таку субстанцію, котра в природі сама не є, але в злучі з другою субстанцією, з котрою доперва разом творить одну цілість. До таких субстанцій належать приміром душа і тіло людске, бо в природі ані сама душа не єствує, ані само тіло, але обоє разом складають ся на утворенє одного цілого єства, яке називаємо чоловіком.

2) Прибутнєм або прилучником (по латині accidens) називаємо се, що не є само в собі, але у субстанції або в самовсобню яко підметі. До таких належать приміром: величина, справедливість, доброта, краса і т. д. Називаємо їх прибутнями тому, що они прибувають пізніше. Мусить прот бути перше субстанція, а прибутні прилучають ся до неї доперва тоді, коли она вже є. Ціхою прибутнів є се, що они ані не єсткують в природі, ані не можуть єсткуювати самостійно без субстанції. Тому видимо розумного, здорового, справедливого ітд. чоловіка, але ніхто з нас не бачив окремо ані розуму, ані здоровля, ані справедливости і пр.

Знаючи уже се, можемо скваліфікувати душу автора „Potęgi spirytizmu“. Як з повисшого видно, то годі її зачислити до самовсобнів, бо она не має знамен самовсобя. Остає отже се, що треба її зачислити до прибутнів. Колиж душу зачислимо до прибутнів, то з того слідують такі послідовности:

1) Помежи прикметами субстанції вчисляє Аристотель і се, що она не терпить степенів, то значить, що она не може ані побільшати ся, ані зменшати ся.*) А що прибутень протиставить ся субстанції, то з того слідує, що прибутень може зменшити ся або побільшати ся. І справді бачимо, що той самий чоловік є раз лучший, раз гірший, раз більше справедливий, раз менше справедливий, раз сильнійший, раз слабший, раз здоровший, раз менше здоровий ітд.

2) Що більше, ми видимо нераз, що хтось, що був дуже сильний, стратив силу так, що єго сила рівнає ся майже=0.

3) А вже в случаю смерти тратить ся силу зовсім і то конечно. То само отже мусіло би діяти ся і з душею.

Калиб ми отже припустили з автором „Potęgi spirytizmu“, що душа є силою а сила не є

вічим иншим, як прибутнєм, то мусіли ми також припустити, що душа може то зменшати ся, то побільшати ся, то знов майже єсткуюти як, пр. у паралітиків, а вкінци треба би прийняти, що она зі смертю перестає єсткуювати. Чиж се, питаю ся, не є крайній абсурд, котрий осуджує не тільки філософія, але і сам здоровий разум?

А прецінь такий абсурд приймає автор „Potęgi spirytizmu“ і тим осуджує сам себе. Бож чи може бути більша суперечність, як приймати душу яко духа (стор. 15 і пр.) і яко силу?

Ся суперечність збільшить ся ще, коли покажемо, які прикмети згаданий автор присуджує душі? Послухаймо: Jeżeli biegam, skaczę, pracuję, myślę, to również robi wszystko moja dusza (стор. 52). Значить: моя душа не лише мислить і працює, але також бігає і скаче(?!) — Коли читаємо сі слова, то маємо вражінє, що автор хотів тільки бавити своїх читачів байочками, а не трактувати вибраний собою предмет науково. А прецінь з єго книжки виходить, що він хоче трактувати спиритизм науково...

(Дальше буде).

З галицького сойму.

(+) Сегодня має закінчити ся в соймі розправа над виборчою реформою, а відтак має би сойм розпочати бюджетову розправу. Однак проті такого порядку дневного висунули ся були перепони з двох боків, а іменно з боку укр-русского клубу, а також з боку польської демократичної лівиці. Іменем укр-русского клубу заявив, як ми вже вчера звіщали, др. К. Левицкий на раді клубових предсідників, „що першою і єдиною точною дневною порядку сойму є для укр-русских послів справа виборчої реформи. Доки та справа, бодай в головних основах не буде порішена, укр-руські послы не тільки не будуть брати участі в дальших нарадах сойму, а навпаки мусять правильні наради перепинювати“. А до того додає „Діло“ в передовиці „Перед рішенєм“ в ч. 234, обговоривши голося польского дневникарства, від себе таке доповненє заяви укр-русского клубу:

„Та все те — повторяємо — нас не захитає. Ми переконані, що наші послы витревають на шляху, на який ступили 19. м. м., до кінця та що доти польска соймова більшість нехай не сподіванє ся в соймі спокою, доки наш нарід не дістане виборчої реформи. Наці домаганя в сій справі — при тім пригадуємо, що домаганя мінімальні — зазначили ми вчера і від тих домагань не відступимо. І польска соймова більшість може вибирати: або згодити ся на ті домаганя і таким чином очистити шлях для полагодженя справи виборчої реформи, а по полагодженю сеї справи для бюджету, або мати діло з українською обструкцією і при виборчій реформі і при бюджеті“.

З заяв предсідників обидвох москвофільских клубів можна вносити, що они не будуть піддержувати тактики укр-руск. клубу.

З усього того можна сподівати ся, що укр-русский клуб готов почати обструкцію галасливу, накалиб сойм має розпочати сегодня по скінченю розправи над виборчою реформою бюджетову розправу.

Супроти сего становища укр-русского клубу починає також лівиця призадумувати ся над тим, що она має робити на случай рускої обструкції. А іменно *Stowo polskie* вказує на се, що демокр. лівиця вправді звязала ся ухвалою, що перед усіма справами повинна бути полагоджена виборча реформа а відтак бюджет, але зараз додає від себе, що з самого почину не вважало она сеї ухвали щасливою, бо досить було того, що послы лівиці хвилево усунули ся з бюджетової комісії, щоби тим приневолити до прискореня клубових нарад над виборчою реформою і споводувати правіцю до відповіді в сій справі. Однак зовсім не похвалює *Stowo polskie* свинюваня соймових робіт.

Тимто сей дневник накликає всі польські стороництва, що они одвічальні за будучину сойму, єго автономії, поваги і значіня і що на всі зарівно спадає та одвічальність, бо ніяке з них не має само про себе більшости в соймі.

*) *Aristoteles-Kategorien* сар. III. [V.] стор. 3. Виданє париске.

Колиб отже нерішучістю або неагодою, котре з них причинило ся до унерухомлення або розбиття сойму, тоді загал потягнув би їх до одвічальности. *Słowo polskie* вказує на се, що лівця осягнула вже згода консервативних сторонниць на головні засади виборчої реформи, а іменно на помножене сільських мандатів до 80, міських на 44, а разом з мандатами рукодільних палат, великого промислу і гірництва, та торгових палат на 53, на загальні, тайні і прямі вибори з сільської курії і допущення робітничого населення по містах до впливу на сойм голосованем в загальній курії. Вказує сей дневник на те, що демокр. лівця осягнула ті засади значними уступками, а іменно згодою на задержане курії великої власности, а плуральність в сільській курії і поділ міських виборців на дві курії: міщанську і загальну. Оставалиб ще деякі непорішені справи, а іменно: вимагане правицею підвишене кваліфікованої більшости для зміни виборчої ординації і безпеки польських меншостей в східній Галичині.

На основі того доходить всепольске *Słowo* до висновку, що справа виборчої реформи паходить ся в стані наконечного виготовлення і що правиця не може вже відступити від тих головних постанов і вказує на се, що польські сторонництва не повинні допустити до спинення роботи в соймі, до спинення ухвали бюджету, або взагалі до розбиття сойму. Бачимо отже з того, що всі польські сторонництва стануть супроти можливої обструкції одинадцяти укр. руских послів а москвофільські послы обох таборів задержать супроти більшости соймової неутральність.

Однак зовсім хибним є погляд всепольского *Słowa*, начеб укр. руский клуб «не хотів виборчої реформи». Не хоче і не може очевидно хотіти несправедливої реформи, не хоче також і не може хотіти петрифікації такої реформи, яку би тепер сойм міг ухвалити.

Однак з наведеної в горі заяви предсідника укр. руского клубу д-ра Левицького випливає, що клуб не хватав би ся обструкції, колиб справа виборчої реформи бодай в головних основах була порішена, а давніше застерегав ся проти петрифікації. Видно отже з того, що і укр.-руский клуб був би склонний до дальших переговорів і до порозуміння, колиб соймова більшість заявила уступчивість свою до границь для укр.-руского клубу і для руского народу можливих. Колиж соймова більшість дала би ся руководити такими окликами всепольских загорільців, котрі розмальовують „niebezpieczeństwo, jakim zagroza narodowi naszemu pa w a ł a (!) u k r a i Ń s k a w e wschodnich powiatach“, то очевидно годі дійти до якогось порозуміння. Приклад моравськой, до якого при найбільшій нагоді повернемо, переговори між Німцями і Чехами в Празі, котрі при всіх трудностях після всякої імовірности доведуть до порозуміння, повинні би склонити також більшість галицького сойму до зрозуміння сучасного положення, щоби не доводити до крайностей.

Політичний огляд.

Австро-Угорщина.

У Відні відбула ся спільна нарада обох міністрів-предсідників та міністрів фінансів, якої предметом були дальші переговори в справі обов'язуючої платби готівкою. Після наради оголосили оба правительства рівнозвучне *communiqué*, в яким заявляють, що удало ся в більшій часті вирівнати ріжницю в поглядах обох правительств на справу платби готівкою. То, що тепер оба міністри фінансів будуть пересправляти особисто з начальними функціонерами австро-угорського банку, щоби зіставити засадничу основу, на якій розпочалиб опісля фахові референти подрібні праці.

Після спільної ради міністрів відбулася під проводом міністра-предсідника бар. Бінерта австрійська рада міністрів, яка займала ся вислідом висше згаданих переговорів. З сего, що мають розпочати ся пересправи з австро-угорським банком видно, що справа порозуміння є на добрій дорозі. Не відомо одначе поки що, який буде спосіб розв'язання питання про платбу готівкою. Певне лише те, що не входить вже в

гру означений речинець обов'язуючої платби готівкою, а порозуміння наступило на основі теоретичного означення тих річевих условин, серед яких обов'язуюча платба готівкою окаже ся кончею.

В справі чесько-німецької угоди нема поки що ніяких важних і певних вистій. З німецької сторони не годять ся на проєкт референтів що до уживання мови автономічними властями. Постанову в сїм начерку, після якої німецькі громади і повіти мусять приймати чеські подання, щоби їх опісля відіслати до краевого виділу в цілі долучення перекладу, відкидають Німці зрівно як і постанову, що всі громади і повіти з меншостию 25% мають приймати і полагоджувати чеські подання, позаяк через те требаб в сїх німецьких громадах установити чеських урядників для чеських сторін. Тому то виринув з німецької сторони новий проєкт посередництва, а іменно, щоби чеські подання в німецьких громадах і повітах вистосовувано безпосередно до краевого виділу, який, долучивши німецький переклад, звертав би їх до полагодження німецьким громадам і повітам. Се відповідалоб вповні німецьким домаганням.

Заграниця.

Російським міністром заграниці на місце Ізвольского став помічник в тійже міністерії, Сасонов. Він має доперва 45 літ та вельмі скоро здобув собі так визначне становище. Свою урядову кар'єру розпочав він в канцелярії російської міністерії заграниці, опісля був він третім секретарем амбасад в Лондоні, а від р. 1894 легатійним секретарем посольства при Ватикані протягом десяти літ. Опісля знов був в міністеріяльній службі, а в р. 1909 покликано его на високе становище помічника міністра заграниці, що відповідає урядови підсекретаря стану. Він заняв місце Чарікова, який зістав амбасадором в Царгороді. Свою кар'єру завдячує він, як кажуть, сій обставині, що є він шурином Століпіна.

Хросимо бігхобити передплату.

Новинки.

— **Календар.** В п'ятницю: руско-кат.: Глікерій; римо-кат.: Кароля. — В суботу: руско-кат.: Якова; римо-кат.: Захарія.

— **Ексц. Преосв. Епископ Чехович** виїздить 5. с. м. на конференції епископів до Відня на протяз тижня.

— **С. В. Цісар** уділив гр.-кат. комітетови будови церкви в Пленикові, перемишлянського повіта, на докінчене тої будови з приватних фондів 200 К заемоги.

— **Обструкція в соймі** вибухла нині знова по відкиненню внесеня пос. К. Левицького на відрочене засідань, поки виборча реформа не буде полагоджена. Трублене, свисти і крики руских послів не спивають польської більшости при полагоджуванню дчевного порядку.

— **Загальні збори „Народної Торговлі“** відбули ся дня 1. с. м. о 4. годині по полудні. Збори отворив предсідатель совіта п. Юліян Січинський і предложив на предсідника зборів о. декана Івана Виницького, а на заступника о. Омеляна Константиневича. По однодушнім прийняттю сего предложеня покликала президія на секретарів пп. Йосифа Максимовича і Василя Гресяка. По прийняттю звіту і білясу за рік адм. 1909/10, виказуючих чистий зиск 23.950 К 49 с, уділено управляючому совітові абсолютну і порішено виплачувати по 7% дивіденди від уділів. До совіта вибрано знову п. Юліяна Січинського і о. Александра Стефановича. До контрольного комітету пп. Костя Панківського, д-ра Вол. Бачинського і Антона Хойнацького. — Зі звіту належить зазначити зріст чистого зиску о квоту 4 167-41 К, зріст уділів о значну квоту 35.099-13 К і зріст власного майна о суму 37.184-23 К. Створаришене розвиває ся дуже гарно, а притім поширило свою діяльність в напрямі організації кооперативних торговельних спілок, яких до тепер при помочи „Народної Торговлі“ оснувалось 92. Зазначити також належить, що в біжучім році розпочато будову центрального магазину в Стрию. Учасники зборів розходили ся з повним вдоволенем, виносячи пересвідчене, що ся наша найстарша економічна інституція постійно розвиває ся і поступає.

— **Краєвий бюджет Галичини на 1911. рік** виказує в приходах 39,179,349 К, а у видатках

63,356.178 К, значить непокритий недобір виносить 24,176.829 К. На покриття сего недобору бюджетова комісія предкладає додатки до податків у дотепершній висоті 72 згл. 78 с для Галичини, а 76 згл. 73 с для Краківського вел. Князівства. Решту недобору мало би покрити ся позичкою і підвишенем додатків до податків о 10 с. Як щорічно — звичайна латанина.

— **Проти науки стріляня в школах.** В Празі відбули ся вчера збори „Союза професорів середніх шкіл“, на яких ухвалено, заявити ся проти введеня в середніх школах науки стріляня.

— **Банкрутуючий Львів.** Замкнене рахунків міста Львова за 1909. р. виказує 688.683 недобору, бо о стілько більше видано, чим преліміновано. Довги міста виносять поверх 29 мільонів корон і з кожним роком ростуть і недалекий час, коли дійдуть до квоти 40 мільонів корон, на які обчислено майно м. Львова.

— **Ув'язнене адвоката.** В Кракові ув'язнено адвоката-жида Германа Зайнфельда за обманства, яких він допускав ся фальшованем щадничих книжок і векслів. Зайнфельд дав був п. М. Товарицькому на покриття позички в квоті 6.000 підроблену книжочку ошадности на 7.500 К. Однак показало ся, що на книжочці було лише 500 К, а 7.000 К Зайнфельд дописав. Також позволив він собі сфальшувати на вексли на 20.000 К підпис одної жидівки. Зайнфельд грав пристрасно в карти і мав програти доси поверх пів мільона корон.

— **Хто винайшов парасоль?** Не кождому відомо, що перші Хінці послуговували ся парасолями в часі дощу і перед лучами сонця. Після хінського переказу винахід парасолів приписують жінці архитекта Лоурон, котра так мала сказати: „Ти будуєш доми, але їх не можна з місця на місце переносити, я винайшла щось таке для охорони чоловіка, що можна дальше, як тисяч миль нести“. У Монголів був парасоль також в найдавніших часах знаний. В Хінах не виїде ніякий достойник на улицю без парасоля або слуга несе его за ним. Після стану і ранги властителя є там парасолі в два, три і чотири поверхи; парасолям на чотири поверхи можуть послуговувати ся лише приваженні до цісарского дому. В Гіндостані носять володар парасоль на сїм поверхі. Взагалі на сході і полудни Азії відграє парасоль дуже важну роль. Сиямці ослонюють навіть слонів (котрим віддають честь як св'ятим) дорогими парасолями великих розмірів. А як король англійський Едвард вибрав ся в подорож до Індій, мусів тодішній ще князь Валлі Іхати на білім слоню під великанським золотим парасолям, щоби мешканцям тамошним показати своє достоїнство. Двадцять, високої ціни парасолів привіз з собою король, яко тодішній князь Валлі до Англії, котрі віддав до музею в Лондоні. Як в Хінах, Сиямі, Кохинчіці і Індиях так само парасоль є уживаний в Японії. Японські танечницї, Geishas звані, тримають в часі виступів паперові парасолі в руках і зуть свій танець „парасольним танцем“. Навіть в Африці парасоль здобув собі почетне місце у всяких достойників. Парасоль вартости 75.000 франків, подарувала була королева англійська Вікторія султанови. Робота сего великих розмірів парасоля тривала кілька літ. З Хін перейшов парасоль до Індій, з Індій до Греції а після переказу мав Пітагорас послуговувати ся парасолям перед пекучими проміннями сонця в часі науки. З Греції помалу входив парасоль в уживане до полудневих країв Європи, де найскорше був знаний Римлянам. Португальці впровадили парасолі з Африки і Індій, потім Англичани і Французи а в XVIII. ввійшов в уживане в Німеччині. В Лондоні впровадив парасоль в р. 1750 Sir John Notway, котрий зразу був посьміховцем і навіть кидали за ним камінєм. Аж по 36 роках зачали ним загальному послуговувати ся. Коли у нас парасоль ввійшов в уживане, нігде не записано. Нині і селяни носять парасолі від дощу.

— **Дрібні вїсти.** Вінчане п. Володимира Гойвановича, укінч. студ. філос., з п-ою Ольгою Артимовичівною, нар. учителькою, відбуло ся дня 1. с. м. в Успенській церкві у Львові. — При вчерашнім тягненю держ. льосів з 1860 р. головна виграна в квоті 600.000 К упала на льос с. 741. ч. 4; 100.000 К виграв льос с. 17108 ч. 13; 50.000 К льос с. 15283 ч. 2, а по 20.000 К виграли льоси с. 6228 ч. 1. і с. 7191 ч. 4. — При вчерашнім тягненю комунальних льосів з р. 1874 год. виграна в квоті 300.000 К упала на льос с. 1078 ч. 5; 20.000 К на льос с. 2102 ч. 67, а 10.000 К на с. 725 ч. 76.

Оповідки.

— **Репертуар Руского народного театру** під дирекцією Йосифа Стадника у Львові, сая „Гвязди“ (ул. Францішкавська ч. 7). Білети продає ранше книгарня Н. Тов. ім. Шевченка (Ринок 10), а від 6. год. перед представленем каса театральна.

В четвер дня 3. листопада „Тайфун“ сензаційна японська штука в 4 діях М. Лендїеля в перекладі Й. Стадника.

В п'ятницю 4. листопада „Кума Марта“

народний образ зі співами і танцями в 5-ох діях.

Початок о 7. год. вечером.

— Другий зимовий курс для селян в господарско-садівничій школі Тов. „Просвіта“ в Милованю. Щоб піднести рівень загального образования наших селян, приладити їх до умілого веденя сільського господарства та познакомити їх з основами сільського крамарства і спільництва, устроює Гол. Виділ Тов-а „Просвіта“ II зимовий господарський курс для селян в господарско-садівничій школі в Милованю. Курс сей буде тревати від 1. грудня 1910 р. до 1. марця 1911 р. н. ст. На курсі будуть учити:

I. З сільського господарства: 1) Основи господарского будівництва. 2) Оброблюване землі. 3) Штучні і стаснівні погної. 4) Плеканє господарских ростин. 5) Плеканє сіножатий і пасовиск. 6) Годівля і плеканє домашних звірят. 7) Найважніші хвори домашних звірят. 8) Веденє господарської рахунковости і устрій господарства. 9) Меліорації, комасації, рентові оселі. 10) Горедництво і найважніші відомости в садівництві та зужитковуване оочів.

II. Зі спільництва: Значіне спільництва для селян. 2) Як закладати рілничі спілки. 3) Веденє сільских крамниць. 4) Спілки сист. Райфайзена, спілки молочарські і спілки збуту худоби і ин. 5) Найважніші закони про товариства і спілки. 6) Конечні відомости з рахунковости, книговодство і діловодство спілок. 7) Найважніші відомости з торговельної географії і переписки купецкої. 8) Правничі відомости, конечні для селянина.

Крім головних заводових господарских предметів подає ся на курсі і конечні відомости з загальної просвіти. Наука в школі безплатна. Школа є доступна для всіх без ріжниць народности. Першеньство прийняти мають члени товариства „Просвіта“, а з поміж тих петенти з найблизшої околиці школи. Учасникам курсу дає головний виділ товариства „Просвіта“ безплатне приміщенє, а харч по цінах власного кошту: 20 корон місячно.

Услівя прийняти для молодіжи є: правильний розвій ума і тіла, що потвердить лікар при прийнятю; укінчений 18 рік життя а не більше як 30 літ, старших прийме ся лиш виімково; бездоганне поведєне, скінчена народна школа і посвідченє, що кандидат працював при господарстві. О прийнятє на курс треба зголошуватись найпізнійше до 20. листопада с. р. до головного виділу товариства „Просвіта“ у Львові, Ринок ч. 10. До поданя треба долучити метрику уродженя, свідочтво скінченої науки в народній школі і посвідченє, що кандидат працював при господарстві. — Гол. Виділ Тов-а „Просвіта“ у Львові.

— Іменованя. Міністер скарбу іменував директора уряду закупна тютюду в Борщеві Володимира Левицького директором в VII. кл. рангі, а в заст. директора заряду фабрики тютюну в Винниках Франца Малину заступником директора в VII. кл. рангі.

— Переписаня Адміністрації. Передрук „Мій новий сотрудник“ ще не готовий і може появить ся в половині сего місяця, почім зараз буде розісланий тим, що прислали валежність. Ціна книжки в передплаті до появи єї в книгарській розпродажі вносьть з поштовою пересилкою 3 К, потім буде вносьти 4 К.

Посмертні оповістки.

— О. Іван Дурбак, парох Божикова, львівської єпархії, упокоїв ся оноді в 68. р. життя, а в 40. році сьвященства. В. е. п.!

Наука, штука і література.

— З театру. Вчєра виставив театр Гавтмана твір „Гануся“, що єго в 1893 році нагороджено Грільбарцєвою премією.

В „Ганусі“ Гавтман дає ще натуралістичні яви, але переплітає їх сонними візіями хорої дівчини, словом до „Бобрового футра“ наскрізь натуралістичний автор входить в край романтичної казки.

Виставлена на нашій сцені „Гануся“ перейшла переважно без глєбшого вражєня. Средства технічні, якими розпоряджає сценка „Гязди“ не вистарчали на вчєра, де штука вимагала конечно вятворєня відповідої атмосфєри казки, сонного правиду. Публика було доволі багата, хоч не всі сидячі місця були випродані.

— Московський переклад „Кобзаря“. В газєтах була звістка, що в Москві скоро вийде „Кобзар“ на московській мові. Переклад „Кобзаря“ буде

далєко неповний. Друкує ся друга книжка перекладів д. Білоусова. Число перекладених віршів Шевченка в двох книжках Білоусова приблизно буде рівнатись двом третинам повного „Кобзаря“. Ся книжка вийде під маркою „Общества любителей российской словесности“. Перекладєні на московську мову, в ній будуть такі твори Шевченка: „Чигирин“, „Грєтик“, „Кавказ“, „Відьма“, „На вічну память Котляревского“, „Заповіт“ і инші.

— „Кієвская Русь“ Михайла Грушевского. Вийшла історична праця М. Грушевского, московскою мовою: „Кієвская Русь“ (т. I).

Телеграми

в дня 3. листопада.

Бідєнь. Архієп. кардинал Груша обходить нині 90-ті уродини із сеї нагоди одержав від цєсаря відручне письмо з желаньями.

Париж. Міністер-предсідник Бріян подав ся з цілим кабинетом до димісії. Президент прийав димісію і поручав Бріяндови утворити новий кабинет.

Colosseum

в пасажи Германів

при ул. Соняшній у Львові.

від 1. до 16. листопада 1910.

Найгарнійша сензация.

Шодевно о 8. год. вечер представленє. В неділі і сьвята 2 представленя о 4. год. по пол. і о 8. год. вечером. Що пятниці High-Life представленє. Білєти вчаснійше можна набути в конторі Пльона при ул. Кароля Людвика ч. 5.

Ол. Барвіньский, Історичний огляд засновин Народного Дому у Львові (наоснові жєрєл). — Ціна 80 сотиків.

Ол. Барвіньский, З останних деєтилїтє XIX віку. — Ціна 40 сот.

W sprawie uniwersytetu lwowskiego listk Edw. Gniewosza, szefa sencyjnego ministerstwa wyznań i ośw. do Alexandra Barwińskiego — Ціна 10 сот.

Гомерова Одиссея, переклад Ніщиньского Байди. Ч. I і II. — Ціна 4 К 40 с.

Метаморфози Овідія, переклад Сердешного. — Ціна 1 К.

Григорій С. Скворода. — Ціна 30 с.

Кониський, Непримирєна. — 40 с.

Кулїш, Дон Жуан Байрона. — 40 с.

Антін Головатий, Уманця. — 30 с.

Шевченко, Наймичка, повість. — 60 с.

Княгиня 30.

Проф. Ратміров, повість „Мордовця“. — 40 с

Оржєшко, Великий, новєля. — 50 с

Иов, перєспів П. Ратая. — 1 К.

Можна дістати через адміністрацію „Руслана“ або в книгарні Н. Товариства ім. Шевченка.

Для прикрашєня

комхат і Читалєх!

ТАРАС ШЕВЧЕНКО в домовині і МОГИЛА ШЕВЧЕНКА над Дніпром

Картина Слєстєйна виконані в артист. інституті Ангерєра у Відні у величині 24+30 см. можна набути в книгарні Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові, Ринок ч. 10; за 80 сотиків без пересилки, за 1 К з пересилкою (franco). Прибуток з ровпродажі жертвував радн. Ол. Барвіньский на памятник Т. Шевченкови в Київі.

Виноград лічнийий,

найкрасої, десєрової якости, з великими ягодами, солодкий, шодєнно сьвіжо зриваний 5 клгр. Collé K 3-25. Слєвки K 2-25. Мед найкрасої якости 5 клгр. пушка 7 К.

Ł. Altneu, Versecz, 4. Ungarn.

Антін Хойнацький

книгар, Львів, Садовнича ч. 79, приймає замовленя на всі книжки і висилає відвотною поштою за післяплатою.

Має на складі:

Богдан Лєпкий: Листки падуть. Поезії. Ціна в оправі 2 К.

Стрічки. Поезії. Ціна в оправі 2 К.

Нова збірка. Оповіданє. Пачкар, Сон, Жєртва, Ту продають трупа, Босий, Ще крок, ще два. Ціна в оправі 1 К 50 с.

Оповіданя. (Цьвіт щастя, „Закутник“, Стріча Починок). Ціна в оправі 2 К.

Щаслива година. Оповіданя. (Щаслива година, Звичайна історія, Мєсть, Глум, Барометер, В лїсі, На Соکیلськїм, В корчмі). Ціна в оправі 2 Корони. (4—10)

П. А. Шіган

Мій новий сотрудник.

Переклав Вол. Держирука.

Вийде протягом місяця жовтвя с. р. як відбитка з фейлетонів нашої часописи. Обїємє она понад 25 аркушів друку. Ся знаменита повість повинна находити ся в кожній рускій хаті. Передплату в ціні 2 К 50 сот. з пересилкою 3 кор. приймає просягом місяця жовтвя наша редакція. Від дня 1. падолиста нов. стиля ціна книжки буде вносьти 4 корони.

Розклад залїзничих поїздів

важний від 1. мая 1910.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночі
Кракова	5:50	8:55	1:30	5:45	10:05
Кракова	7:27	10:10	1:15 B	8:40	2:30
Тарнова	—	—	1:05	—	—
Підволочиск	7:20	12:00	2:15	5:40	10:30
Черновець	8:05	—	2:05	5:53	9:30
Черновець	—	—	—	6:35	12:20
Станиславова	5:45	—	—	—	—
Коломні	—	10:21	—	—	—
Ходорова	5:15 Г	—	—	—	—
Стрия	7:28	11:45	4:25	7:41	11:02
Стрия	—	—	—	10:19 D	—
Самбора	8:00	9:58	2:00	—	9:00
Рава рускої	7:32	12:00	—	8:00	—
Яворова	8:15	—	5:00	—	—
Брухович	7:32	1:05 J	1:33 B	8:00	9:25 B
Брухович	7:49 K	1:20	4:10 B	3:26 K	—
Підгаєць	—	11:15	—	—	—
Винник	—	—	—	—	12:10
Янова	8:15	1:10 K	5:00	9:26 K	10:07 K
Любіня	8:00	9:38	2:00	9:00	11:40 P
На Підзамчє з:					
Підволочиск	7:01	11:40	2:00	5:17	10:13
Бродів	7:01	—	2:00	5:17	10:12
Підгаєць	—	10:54	—	—	9:44
Винник	7:26	—	—	6:29	11:55 A
На Личаків з:					
Підгаєць	—	10:33	—	—	9:28
Винник	7:10	—	—	6:13	11:39 A
Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд.	вечер	в ночі
Кракова	5:55	8:25	3:15	6:55	11:15
Кракова	6:04	8:40	3:55	7:45	12:40
Кракова	—	—	2:45	6:04	—
Мшани	—	—	3:30	5:41	—
Підволочиск	6:20	10:40	2:16	8:10	11:10
Черновець	6:10	9:35	—	—	10:35
Черновець	—	9:10	2:23	—	2:46
Станиславова	—	—	2:52	—	—
Коломні	—	—	—	5:59	—
Ходорова	—	—	—	8:23 B	—
Стрия	7:30	10:15	1:45	6:50	11:25
Самбора	8:00	9:05	3:40	—	10:40
Рава рускої	7:34	—	2:30	7:10	11:35 B
Яворова	8:20	—	—	6:30	—
Брухович	6:13	10:05 J	2:35 B	8:38 B	11:35 B
Брухович	7:34	12:25 B	4:24 B	7:10	—
Підгаєць	5:58	—	—	6:16	—
Янова	8:20	10:20 K	1:35 H	3:25	6:39 K
Любіня	6:00	9:05	2:15 P	3:40	10:40
З Підзамчє о:					
Підволочиск	6:35	11:00	2:31	8:33	11:32
Бродів	6:35	11:00	2:31	8:33	—
Підгаєць	6:12	—	—	6:30	—
Винник	—	—	1:30	—	11:35 A
З Личакова до:					
Підгаєць	6:31	—	—	6:50	—
Винник	—	—	1:49	—	10:54

ЗАМІТКА: Поспінні поїзди печатані товстим друком. — *) Лише в неділі.

A = лише в сєреді і суботи. — B = від 1:6 до 30/9 шодєнно; B = в день перед кождою неділю і сьвятами обох обрядів. — Г = в день по кожній неділі і сьвяті обох обрядів. — Д = від 19/6. до 11/9. в неділі і рим-кат. сьвята. — З = від 1/6. до 30/9. шодєнно. — K = від 1/5. до 30/9. шодєнно. — J = від 1/6 до 31. шодєнно. — H = від 1/5. до 11/9. в неділі і рим. кат сьвята. — P = від 15/5. до 11/9. в неділі і рим кат сьвята.